

PRIMER: Proračun isparavanja

Izvršiti proračun isparavanja po mesecima tokom jedne godine za meteorološku stanicu Novi Sad - Rimski Šančevi na osnovu podatka o neto zračenju iz prethodnog primera, kao i izmerenim podacima o temperaturi vazduha, pritisku vodene pare i brzini vetra.

Rešenje: Postupak proračuna biće prikazan za mesec januar.

Prema kombinovanoj metodi za proračun isparavanja:

$$E = \frac{\Delta E_r + \gamma E_a}{\gamma + \Delta}$$

- E_r isparavanje usled neto zračenja (mm/dan)
- E_a isparavanje dobijeno aerodinamičkim metodom (mm/dan)
- γ psihometrijska konstanta (0.65 mb/°C)
- Δ nagib krive pritiska zasićene vodene pare (mb/°C)

Isparavanje usled neto zračenja:

$$E_r = \frac{R_n}{\lambda \rho}$$

- R_n neto zračenje (W/m²)
- ρ gustina vode (1000 kg/m³)
- λ latentna toplota isparavanja (J/kg), zavisi od temperature:
$$\lambda = 2.501 \cdot 10^6 - 2370T$$
- T temperatura (°C)

Isparavanje aerodinamičkim metodom:

$$E_a = 0.263 \cdot (0.5 + 0.537u_2)(e_{as} - e_a)$$

- u_2 brzina vetra na visini od 2 m iznad zemlje (m/s)
- e_a vlažnost vazduha odnosno stvarni pritisak vodene pare u vazduhu (mb)
- e_{as} pritisak vodene pare zasićenog vazduha (mb), dobija se sa krive pritiska zasićene vodene pare za datu temperaturu

Analitički oblik krive pritiska zasićene vodene pare:

$$e_s = 6.11 \exp\left(\frac{17.27T}{237.3 + T}\right) \text{ (mb)}$$

- T temperatura (°C)

Nagib krive pritiska zasićene vodene pare:

$$\Delta = \frac{4098e_s}{(237.3 + T)^2} \text{ (mb/°C)}$$

- e_s pritisak vodene pare pri zasićenju (mb)
- T temperatura (°C)

Na osnovu prethodnih proračuna neto zračenje u januaru iznosi:

$$R_n = 12.87 \text{ W/m}^2 = 12.87 \cdot 24 \cdot 3600 \frac{\text{J}}{\text{m}^2 \cdot \text{dan}} = 1.112 \frac{\text{MJ}}{\text{m}^2 \cdot \text{dan}}$$

Za srednju temperaturu u januaru od 2.4°C, latentna toplota isparavanja je:

$$\lambda = 2.501 \cdot 10^6 - 2370 \cdot 2.4 = 2.495 \cdot 10^6 \text{ J/kg} = 2.495 \text{ MJ/kg}$$

Isparavanje usled neto zračenja:

$$E_r = \frac{R_n}{\lambda \rho} = \frac{1.112}{2.495 \cdot 10^3} = 0.45 \text{ mm/dan}$$

Pritisak vodene pare pri zasićenju za srednju temperaturu u januaru od 2.4°C:

$$e_{as} = 6.11 \exp\left(\frac{17.27 \cdot 2.4}{237.3 + 2.4}\right) = 7.26 \text{ mb}$$

Deficit saturacije iznosi:

$$e_{as} - e_a = 7.26 - 6.27 = 1.00 \text{ mb}$$

Isparavanje aerodinamičkim metodom:

$$E_a = 0.263 \cdot (0.5 + 0.537u_2)(e_{as} - e_a) = 0.263 \cdot (0.5 + 0.537 \cdot 1.9) \cdot 1.00 = 0.40 \text{ mm/dan}$$

Nagib krive pritiska zasićene vodene pare iznosi:

$$\Delta = \frac{4098e_s}{(237.3 + T)^2} = \frac{4098 \cdot 7.26}{(237.3 + 2.4)^2} = 0.518 \text{ mb/}^\circ\text{C}$$

Isparavanje konačno iznosi:

$$E = \frac{\Delta E_r + \gamma E_a}{\gamma + \Delta} = \frac{0.518 \cdot 0.45 + 0.65 \cdot 0.40}{0.518 + 0.65} = 0.42 \text{ mm/dan}$$

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec
T_{sr} (°C)	2.4	0.7	9.0	11.1	17.7	19.1	21.1	19.9	18.9	10.6	4.2	1.4
e (mm Hg)	4.7	3.6	5.5	6.7	11.3	13.2	14.4	13.8	12.7	8.2	5.4	4.3
e (mb)	6.27	4.80	7.33	8.93	15.07	17.60	19.20	18.40	16.93	10.93	7.20	5.73
u_2 (m/s)	1.9	2.1	2.9	2.5	1.8	1.5	1.2	0.9	0.9	2.0	2.8	2.0
Rn (W/m ²)	12.87	37.49	68.20	103.87	145.32	145.43	170.58	127.66	108.38	44.87	20.19	9.18
Rn (MJ/m ² /dan)	1.112	3.239	5.893	8.975	12.556	12.565	14.738	11.030	9.364	3.877	1.744	0.793
λ (MJ/kg)	2.495	2.499	2.480	2.475	2.459	2.456	2.451	2.454	2.456	2.476	2.491	2.498
E_r (mm/dan)	0.45	1.30	2.38	3.63	5.11	5.12	6.01	4.49	3.81	1.57	0.70	0.32
e_{as} (mb)	7.26	6.43	11.48	13.22	20.26	22.12	25.03	23.25	21.84	12.79	8.25	6.76
$e_{as} - e_a$ (mb)	1.00	1.63	4.15	4.29	5.20	4.52	5.83	4.85	4.91	1.85	1.05	1.03
E_a (mm/dan)	0.40	0.70	2.25	2.08	2.00	1.55	1.76	1.25	1.27	0.77	0.55	0.43
Δ (mb/°C)	0.518	0.465	0.776	0.878	1.277	1.379	1.536	1.440	1.364	0.853	0.580	0.486
γ (mb/°C)	0.65	0.65	0.65	0.65	0.65	0.65	0.65	0.65	0.65	0.65	0.65	0.65
$\Delta + \gamma$ (mb/°C)	1.168	1.115	1.426	1.528	1.927	2.029	2.186	2.090	2.014	1.503	1.230	1.136
E (mm/dan)	0.42	0.95	2.32	2.97	4.06	3.98	4.75	3.49	2.99	1.22	0.62	0.38